

УДК 821.161.2-3.09

DOI 10.35433/philology.1 (92).2020.15-23

СПЕЦИФІКА ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ КРИШТАЛЕВОЇ ПОРЯДНОСТІ М. РИЛЬСЬКОГО В РОМАНІ М. ГРИМИЧ "КЛАВКА"

С. І. Ковпик*

У статті йдеться про специфіку художнього моделювання образу українського письменника М. Рильського в ретроромані М. Гримич "Клавка". У статті розглянуто письменницьку стратегію щодо моделювання образу письменника у творі художньої літератури, визначено поведінкові та ситуативні риси М. Рильського в певні життєві періоди, розкрито принципи художнього осмислення історичних подій та їх вплив на долі творчих особистостей.

Помічено, що, художньо моделюючи образ М. Рильського у складні моменти його життя, письменниця постійно акцентує увагу реципієнта на такій важливій психофізіологічній рисі митця, як уміння зберігати спокій. За допомогою аналітичних прийомів творення художніх образів авторці вдалося сконцентрувати розвиток сюжету роману навколо творчості М. Рильського.

Особливо увагу в статті зосереджено на тому, як М. Гримич презентувала митця. У тексті роману відчуються авторські симпатії до письменника, її щире бажання всебічно розкрити образ непересічної особистості ХХ століття. Помітний акцент письменниця робить на людяності та порядності М. Рильського, на його вмінні контролювати свої думки дії та вчинки. Вона так моделює сюжетну лінію, котра пов'язана з життям письменника, що постать митця або ж його поезія komponують решту сюжетних ліній роману. За допомогою психоаналітичних прийомів авторка розкриває ситуативні поведінкові стани М. Рильського, умотивовує його дії та вчинки.

З'ясовано, що М. Гримич не оминула увагою особистого життя М. Рильського. У процесі моделювання образу класика української літератури вона змістила акценти в площину родинного життя письменника й презентувала його як надзвичайно уважного, дбайливого, порядного чоловіка. Так авторка розкрила читачеві нові та маловідомі факти життя творчої особистості.

У статті постійно робиться акцент на використанні окремих прийомів творення художніх образів, обґрунтовано доцільність їх використання, а також визначено основні принципи художнього осмислення постаті митця в історії нації.

Ключові слова: художній образ, письменник, риси характеру, ситуативна поведінка, прийоми.

* доктор філологічних наук,
професор кафедри української та зарубіжної літератур
(Криворізький державний педагогічний університет)
kovpiks@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6455-5572

PECULIARITIES OF LITERARY INTERPRETATION OF SCRUPULOUS INTEGRITY OF M. RYLSKYI IN THE NOVEL "KLAVKA" BY M. GRYMUCH.

Kovpik S. I.

The article deals with the specifics of literary modeling of the image of the Ukrainian writer M. Rylskyi in the retro novel "Klavka" by M. Hrymch. The article focuses on the writer's strategy of constructing the writer image in a work of fiction. This paper also identifies the behavioral traits of M. Rylskyi in certain life situations, reveals the principles of literary perception of historical events and their influence on the fate of creative personalities.

It is noticed that while modeling literary the image of M. Rylskyi in difficult situations of his life, the writer constantly makes the emphasis and draws the recipient's attention to such an essential psychophysiological feature as the ability to remain composed. Using analytical techniques of creating literary images, the author manages to concentrate the development of the plot of the novel around the work of M. Rylskyi.

The paper makes an attempt to reveal the way of representing the famous Ukrainian writer by M. Hrymch. The text of the novel reasonably demonstrates author's sympathies for the writer, as well as her sincere desire to thoroughly show the image of the extraordinary personality of the twentieth century. The writer places a noticeable emphasis on the humanity and courtesy of M. Rylskyi, on his ability to control his thoughts, actions and deeds. She models the plot line, which is completely connected with the life of the writer. The novel is constructed in such a way that the character of M. Rylskyi and his poetry compose the rest of the plot lines in this literary work. Due to psychoanalytic techniques the author represents the situational behavioral states of M. Rylskyi, gives the motive interpretations of his actions and deeds.

The analysis shows that M. Hrymch adds some facts of private life of M. Rylskyi. In the process of modeling the image of a classic of the Ukrainian literature, she shifts the emphasis to the writer's family life and presents him as an extremely attentive, caring, and decent man. In this way, the author reveals to the reader new and little-known facts about his life.

The article pays attention to the usage of certain methods in creating literary images, confirms the necessity of their implementation, as well as defines the basic principles of literary perception of the writer personality in the history of the nation.

Key words: literary image, writer, character traits, situational behavior, techniques.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Художня модель світу письменника-класика не раз була об'єктом художнього зображення у творі літератури. Як відомо, художній світ письменника вміщує морально-етичні переконання митця, життєві події, соціальні та історичні фактори, котрі визначали тип його поведінки в ті чи ті моменти життя, формували життєву позицію.

На думку В. Пахаренка, Л. Малигіної, осмислення, вивчення художнього світу можливе й без зіставлення з біографією письменника, а його духовні пошуки можна простежити і в самих текстах, але, погодьмося, що особистість

автора масштабно доповнює, поглиблює розуміння, дає змогу доторкнутися до тонкощів естетичних і духовних відкриттів твору [5: 114]. Важливо також для осмислення художнього світу митця презентувати у творі літератури про нього культурний контекст епохи.

Слушно помітила Л. Рева, що українська біографіка завдяки художнім творам про життя та творчість письменників-класиків суттєво збагатилася різножанровими текстами, де художня інтерпретація підсилена спогадами, листами, автобіографіями митців [6]. Ця низка романів та повістей були написанні про життя та творчість Т. Шевченка (С. Васильченко «Широкий шлях», О. Іваненко «Тарасові шляхи»), І. Франка (Р. Горак «Тричі мені

являлася любов»), П. Тичину (П. Загребельний «Кларнети ніжності», С. Тельнюка «Неодцвітаюча весна моя») та ін. Для переважної більшості авторів творів художньої літератури про життя та творчість українських класиків важливо було дотримуватися принципу історичної достовірності викладення фактів, послуговуватися документально достовірними свідченнями про життя та творчість класиків української літератури.

У 2019 році у видавництві "Нора-Друк" побачив світ роман М. Гримич "Клавка". В інтерв'ю "Найгірше – коли не пишуть критики" М. Гримич на запитання журналістки К. Орловської про те, чи сподобалася б її книжка письменникам 40-х років, наприклад, М. Рильському чи Ю. Яновському, відповіла: "Думаю, що Рильському – так" [2]. Створений нею художній образ М. Рильського письменниця охарактеризувала як вишуканий та інтелігентний. Події роману розвиваються в 1947 році, місцем подій є Спілки письменників України, де відбувся сумнозвісний Пленум, котрий в історії української літератури відзначився паплюженням М. Рильського, Ю. Яновського та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Упродовж останнього десятиріччя ХХІ ст. у сучасній українській літературі спостерігається тенденція до художньої інтерпретації та переосмислення постатей класиків української літератури.

Погоджуємося з думкою В. Марінеско про те, що «...як жанрова модель, літературна біографія наділена низкою атрибутивних ознак, які вирізняють її з-поміж суміжних жанрів. Ці характеристики визначаються, перш за все, об'єктом художнього осмислення. Усі творчі пошуки письменника-біографа спрямовані на те, щоб реконструювати життєві колізії

певної особи на фоні історичного контексту. Саме ця орієнтація на глибинний психологічний аналіз особистості як індивідуальності й одночасно як органічної часточки історії обумовлює конструювання текстової тканини на рівні сюжету, системи образів, хронологу» [4: 61]. Сучасні письменники не тільки реконструюють життєві позиції знакових постатей митців тієї чи тієї епохи, а й намагаються переосмислити їхню діяльність з позицій сучасності, інколи навіть реабілітувати перед читачем.

Зокрема, С. Процюк у романі «Троянда ритуального болю» презентував суб'єктивну психоісторію харизматичного В. Стефаніка, а в романі «Маски опадають повільно» розповів про В. Винниченка. Причинами того, чому саме ці письменники стали об'єктами зображення в його романах, сам С. Процюк називає близькість йому психотипів указаних митців. Досліджуючи роман С. Процюка «Троянда ритуального болю», Т. Лях відзначила, що цей твір є метафізичною моделлю життя та творчості Василя Стефаніка, «... ключовими маркерами якої є екзистенційні стани героя. Біль, страх, самотність та інші модуси буття сприяють інтуїтивному долученню героя до сфери трансцендентного, а тому становлять метафізичний горизонт „Троянди ритуального болю“» [3: 239].

Слушною є думка В. Пахаренка, В. Малигіної щодо того, як моделюється художній світ письменника у творі літератури: «...неабияке значення відбір фактів життя письменника, які яскраво засвідчують його життєву позицію, переконання, систему цінностей. Це дає змогу зрозуміти закони його внутрішнього, духовного, людського і художнього універсуму. При цьому важливо враховувати достовірність і об'єктивність джерел інформації.

Одним із найцінніших джерел є щоденники, листи, записи або коментарі самого автора» [5: 114–115].

Попри те, що останнім часом такого типу твори активно завойовують читацьку аудиторію, їх художня, суспільна цінність поки що не стали предметом системного вивчення в літературознавстві.

Мета дослідження. У статті спробуємо дослідити специфіку художньої інтерпретації образу М. Рильського в романі М. Гримич "Клавка", виявити авторські стратегії щодо моделювання художнього образу класика української літератури.

Виклад основного матеріалу. Ідучи за розвитком сюжету роману, відзначимо, що письменниця дуже чітко охарактеризувала атмосферу в Спілці письменників України на передодні горезвісного Пленуму однією, але дуже влучною лексемою – напруга. А серпень та вересень 1947 року – чорними. Саме в таких вимірах психофізичної кольористики авторка моделює світлий внутрішній світ М. Рильського. Щодо учасників подій, то їхній стан презентовано так: "...всі просто зірвалися з цепу" [1: 39]. Ще одна вказівка на напружені й психоемоційний стан. Такі характеристичні описи дуже добре передають дух тодішнього неспокою та емоційного напруження письменницької спільноти, тобто письменницька інтелігенція не володіла собою, адже страх оволодів більшістю.

Художньо досконало передаючи загальну атмосферу подій 1947 року, М. Гримич налаштовує читача на досить складний процес осмислення історичних подій, які були вирішальними в долі тодішньої письменницької спільноти.

Так, перше, на що письменниця звернула увагу – психофізіологічна реакція М. Рильського на перевірку ЦК: "Він розчервонівся, але зберігав спокій" [1: 40]. Його поза (заклав руки

за спину та розглядав стелю) свідчила про те, що класик намагався максимально відсторонитися від примітивних та прискіпливих очей наглядачів. Так митець демонстрував уміння контролювати себе, адже перевірки кожного разу були безпідставними та мали системний характер, а це в разі бурхливої емоційної реакції могло б тільки нашкодити письменнику.

Тобто здатність акумулювати сили та контролювати ситуацію свідчили про вміння письменника поводити себе стримано й не втрачати здорового глузду в будь-яких ситуаціях. Така поведінка не могла не дратувати перевіряльника з ЦК, на прізвище Духмяний (у цьому номені відчувається авторський сарказм). Допоки Духмяний сікався до секретарки Спілки письменників, М. Рильський зберігав спокій і "мовчав як риба" [1: 45]. Усе це неабияк розбалансувало Духмяного, а основне те, що він поступово почав утрачати контроль над своїми діями та вчинками.

Під час цієї перевірки М. Рильський розхвилювався лише через дзвінок своєї дружини Катерини Миколаївни, якій не зміг пояснити, чому затримується. Це також розлютило Духмяного.

Письменник ще раз продемонстрував перед загалом, що справжню цінність для нього становить стан дружини, котра добре відчувала складні моменти в житті чоловіка.

М. Гримич у тексті роману постійно акцентує увагу на тому, що М. Рильський усіяко намагався оберегти свою дружину від поганих звісток. Про таке ставлення чоловіка до дружини знали й у Спілці письменників України. Отже, авторка роману в процесі моделювання образу класика української літератури змістила акценти уваги в площину родинного життя письменника й презентувала його як надзвичайно

уважного, дбайливого, порядного чоловіка.

Порядність М. Рильського розкривається також у його ставленні до А. Малишка, з яким він товаришував, але через те, що останній залишив дружину з донькою і почав життя з Маєчкою Федоровою, Максим Тадейович припинив ходити в гості до нової родини Андрія Самійловича.

М. Рильський умів швидко перемикатися на дружні та творчі бесіди з А. Малишко, а після "чарівної стопочки з сальцем" [1: 49] ставав розімллим та усміхненим. Його присутність на вечірках письменницької спільноти була очікуваною, де він декламував; "ластівки літають, бо літається, // І Ганнуса плаче, бо пора..." [1: 171], а ще грав на роялі Шопена, Лисинка з імпровізаціями.

Як не дивно, але предметом розмови двох класиків став не факт перевірки, а розмови про вихідні, які друзі планували провести в Ірпені: "...на дачі Рильського і в Будинку творчості, половити рибки, зварити юшку... Ні слова про Духмяного, ні слова про Постанови ЦК, ні слова про роботу. Лише Ірпінь" [1: 50].

М. Гримич акцентує увагу на вмінні М. Рильського підтримати настрій компанії, розважити друзів, абстрагуватися від тривожної тодішньої реальності, перемикатися на такі теми, які б зняли напругу та відволікли б від буденщини.

Художньо моделюючи образ М. Рильського в складні моменти його життя, письменниця постійно акцентує увагу реципієнта на такій важливій психофізіологічній рисі митця, як уміння зберігати спокій та "незворушно реагувати на критику" [1: 57]. Ця унікальна особливість характеру Максима Тадейовича була захисною реакцією на ті зовнішні подразники, котрі зазвичай розбалансовували більшість творчої інтелігенції, заважали творчо

мислити, працювати, породжували неспокій. Навіть у день лиховісного Пленуму Максим Тадейович був привітний та усміхнений, дружньо розмовляв з А. Малишком, демонструючи спокій та стриманість. А свою доповідь на трибуні він виголошував із посмішкою. У виступі митець максимально завуальював знакові смисли, щоб "слухачі чули не текст, а підтекст і навіть підпідтекст" [1: 220]. Володіння прийомами ораторського мистецтва в часи неймовірної цензури слова, свідчило про вміння ретельно продумувати кожне слово, кожну інтонацію, аби тільки відвернути увагу від прискіпливого ока тоталітарних посіпак.

За допомогою прийому порівняльної характеристики письменниця розкриває деякі поведінкові риси М. Рильського. Наприклад, описуючи психофізичний стан письменників після Пленуму, вона зазначає, що А. Малишко був дуже знервований та аж "побагровів", адже він не "вмів одягати маску, як Максим Тадейович" [1: 222].

Окрім презентації поведінкових рис характеру класика української літератури, М. Гримич вустами письменниці Єлизавети Прохорової подала дуже лаконічну характеристику його творчості: "Знаєте, я люблю Рильського за те, що у нього все правильно, все бездоганно, у відповідності і з законами мови, і за законами естетики – так, як і має бути..." [1: 73].

Важливу інформативну, характеристичну функцію в романі виконує діалог двох письменників Є. Прохорової та І. Глухенького, у якому предметом розмови є саме творчість М. Рильського. Усе це свідчить про те, що творча діяльність митця не залишала байдужою тодішню літературну інтелігенцію, яка, попри все, цінувала талант письменника й визнавала: "В нього

все виміряно, виважено, досконало. Він ніколи не пропустить неохайності, навіть, як ти кажеш, геніальної, як у Малишка. У нього кожен вірш – як кришталевий келих, – він показав на буфет, де стояли різнокольорові кришталеві фужери і чарки, які хазяйка охороняла, мов левиця, від гостей і майже ніколи не виставляла на стіл. – Ти до нього легенько доторкнешся нігтиком, а він дзвенить..." [1: 75].

Отже, за допомогою художнього порівняння поєднального типу, де образ подається вже після предмета ("Тидо нього легенько доторкнешся нігтиком, а він дзвенить"), М. Гримич дуже тонко передала сутність сприйняття поезії М. Рильського.

Окрім цього, письменниця будує пряму мову головних персонажів за допомогою реплік-віршів М. Рильського, аби підкреслити те, настільки його поезія була знаною та популярною серед тодішньої інтелігенції:

"Мені цілуючи, ти душу випивала"... – гарно ?

Не встиг Борис Андрійович відкрити рота, як вірш продовжила Єлизавета Петрівна:

- "Шалена дівчинко, одчаю ніжний мій // О, хвилі запаши твоєї завивала: // О, літніх сокорів гарячий сніговий, // Що в коло нас кружляв, як ти мені шептала..." – вона затнулася" [1: 76].

Окрім цього, поезія М. Рильського була предметом обговорення письменницької інтелігенції на різного виду зібраннях. Зокрема, письменниця Єлизавета Петрівна не раз художньо осмислювала постать письменника, характеризуючи його, як "...такого ірпінсько-садового, такого спілчансько-поблажливого – з "парнаським співцем" із його "смоквами медово-солоджими", з Афродитами, Кіпріадами, Едінами, Мойрами..." [1: 76]. Жваво обговорювалася також його збірка "Мандрівка в молодість", у якій він, на думку Клавки, "...і сам над собою

клинить" [1: 76]. У палких розмовах із друзями-письменниками вона відстоювала свою позицію щодо того, що їй особисто подобається неокласичний М. Рильський. А друкуючи стенограму Пленуму, Клавка уважно вчитувалася в усі коментарі щодо творчості М. Рильського та аналітично осмислювала їх: "«Ідейна суть "Мандрівки в молодість"? Фактично це було неприйняття Рильським як поетом радянської дійсності". За великим рахунок, так і є. Тільки це вели – к-ий секрет!" [1: 311]. Дівчина намагалася з власної позиції, як представник прогресивної, нової формації реципієнтів, осмислити творчість митця. Друкуючи цитати про М. Рильського, вона через систему самозапитань такого типу: "Хіба неправда?" виявляла власне позитивне ставлення та захоплення творчістю письменника.

Натомість представники старшого покоління письменників наполягали на тому, що цікавий М. Рильський їм тоді, коли він зрозумілий. Увесь зміст розмови письменницької спільноти фокусувався навколо творчості митця, а точніше його збірки "Мандрівка в молодість", яка спричинила неоднозначну реакцію соціалістичної критики. Чимало закидів тоді пролунало на адресу митця. Оригінально Єлизавета Петрівна обґрунтувала належність "Мандрівки в молодість" до соціалізму, спроектувавши увагу присутніх на будинок РОЛІТУ: "є "Жива вода" – це той РОЛІТ, що уздовж Тимофіївської, наш з вами "товарняк", а є "Мандрівка в молодість" – це вже РОЛІТ, що по вулиці Леніна – дорогий паровоз, причеплений до наших вагонів" [1: 193].

М. Гримич не стільки виявляє власні симпатії до М. Рильського, скільки намагається обґрунтувати появу поезії "Пісня про Сталіна". При цьому робить це досить делікатно та вмотивовано, за допомогою одного з

персонажів твору тієї самої письменниці Єлизавети Петрівни: *"Тепер-то я розумію, що Максим Тадейович писав її не як поезію, він складав її, стилізуючи під наші робітничо-барачні частушки, ми співали вечорами "от нечего делать!"* [1: 78]. Вона аналітично пояснює всі тонкощі версифікації зазначеної поезії, переконуючи присутніх (серед яких є шпигун Баратинський) у тому, що ця поезія написана восьмикладником. Єлизавета Петрівна оперує літературознавчими категоріями щодо специфіки жанру та манери письменника, який, на її думку, *"грався з ритмом, розміром, жонглював з фольклорними образами"* [1: 79]. Такий коментар письменниці породив підозрілу тишу, адже порівнювати "Пісню про Сталіна" з частівками в ті часи було не зовсім слушно. Проте саме таке обґрунтування причин появи поезії було цілком виправданим.

Окрім художнього переосмислення поезії М. Рильського, М. Гримич спробувала презентувати світогляд митця, адже наприкінці 40-х років ХХ ст. на його адресу лунали закиди щодо проявів націоналізму в осмисленні тодішньої дійсності. Одна з героїнь роману Неля Мусіївна, захищаючи погляди М. Рильського, виправдала його так: *"... після того, що він зробив для української літератури і для всіх нас особисто, власне, як чи не для кожного письменника в Спільці, – треба не чинити над ним насильств, не вчити його, старого зубра, як писати, а дозволити йому бути таким як він є, – трохи старомодним, трохи сентиментальним, пробачати йому старі, трошечки націоналістичні, гріхи..."* [1: 142–143]. Авторка роману намагалася не просто стати на захист митця, а ще й оскаржити всі звинувачення на адресу М. Рильського щодо його світогляду.

Художньо моделюючи образ митця, М. Гримич розкриває його з різних позицій, акцентує увагу на його буденних захопленнях та уподобаннях, котрі були притаманні також пересічним українцям. Одним із таких захоплень була рибалка, до якої Максим Тадейович готувався дуже старанно. Прикметно, що вудка в нього була без грузила, а рибу він вудив на коників, яких сам і ловив. Романтичність його натури засвідчує й той факт, що *"він любив піти на веслах далеко проти течії, а назад плисти водою і нахлистом ловити красноперів і в'язів"* [1: 179].

Висновки. Саме ця риса була визначальною в характері українського класика, і саме вона допомагала йому за будь-яких умов залишатися людиною.

Відзначимо, що, художньо моделюючи світ М. Рильського, письменниця не оминула культурного та історичного контекстів епохи, у яку довелося жити митцю. Розповідь про письменника в романі «Клавка» включала особистий, культурний та історичний контексти. До особистого контексту митця віднесемо події з життя письменника, переконання, ситуативні та поведінкові звички, систему поглядів та позицій на те чи те явище в історії суспільства. Щодо культурного контексту, то він у романі представлений через систему регламентацій тогочасного радянського суспільства. Презентуючи художній образ митця, М. Гримич акцентувала увагу на тому, що в його житті ключовими постатями були як звичайні люди, так і визначні історичні особистості доби.

Варто зазначити, що письменниці вдалося не тільки художньо відтворити важливі етапи перебігу життя М. Рильського, а й зануритися в його внутрішній світ та вмотивувати з позиції психології деякі поведінкові стани. По суті, саме цим зумовлена манера художньої презентації життя історичної постаті

митця. Важливе місце в тексті роману відведено висвітленню важливих історичних подій: значущі письменницькі перипетії розгортаються на тлі Пленуму правління Спілки радянських письменників України, котрий тривав із 15 по 20 вересня 1947 р. М. Гримич розкриває мету пленуму – виправити всі «помилки», допущені українськими письменниками під час організації та проведення загальних зборів українських письменників від 27–28 серпня 1946 р.

На нашу думку, сюжетні лінії роману, котрі розкривають долі головних персонажів роману «Клавка», пов'язані з долею М. Рильського. Усі події роману komponуються навколо однієї визначальної події – Пленуму правління Спілки радянських письменників України.

Отже, роман М. Гримич «Клавка», на нашу думку, це дуже вдала спроба переосмислення творчості класика української літератури М. Рильського з позицій сучасності, а також можливість психоаналітичного вивчення унікальної творчої особистості митця такого буремного ХХ століття.

Перспективи подальших розвідок. Вважаємо, що роман М. Гримич «Клавка» в подальшому може стати об'єктом вивчення з позиції вивчення поетики сюжету та сюжетних ліній, художнього моделювання часу та простору твору. Цікавими, на нашу думку, будуть дослідження специфіки моделювання жіночих образів, повсякдення радянської епохи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гримич М. Клавка : роман. К. : Нора-Друк, 2019. 333 с.
2. Гримич М. «Найгірше – коли не пишуть критики»: інтерв'ю. URL: litakcent.com
3. Лях Т. «Троянда ритуального болю: роман про Василя Стефаника»

Степана Процюка як метафізична модель біографії. *Питання літературознавства*. № 90. 2014. С. 237–247.

4. Марінеско В. Літературна біографія як жанрова модель: особливості еволюції, атрибутивні та модусні ознаки/ *Літературознавство: зб. наук. праць*. Випуск 181. Т. 193. С. 59–63.

5. Пахаренко В., Малигіна Л. Художній світ письменника: особистісний, текстуальний та культурний контексти. *Science and Education a New Dimension: Philology, I(3), Issue: 13, 2013*. С. 113–17.

6. Рева Л. Українська літературна біографіка кінця ХХ – ХХІ ст. *Слово і час*. 2009. № 11. С. 98–06.

7. Скорина Л. Троянда і біль: історія життя на грані. *Слово і час*. 2010 № 9. С. 107–113.

8. Соловей О. Оргазм і відчай: Випадок Степана Процюка (Пролегомени до вивчення творчості). Вінниця: Простір Літератури, 2017. 136 с

9. Петрусь О. В. Деконструкція біографічного канону в романах Пітера Акройда [Електронний ресурс]. URL : <http://www.lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/movoznavstvo/2008/80-67-28/pdf>

10. Процюк С. Троянда ритуального болю: роман про Василя Стефаника. К. : ВЦ „Академія”, 2010. 184 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hrymch M. Klavka : roman. K. : Nora-Druk, 2019. 333 s. [in Ukrainian].
2. Hrymch M. «Naihirshe – koly ne pyshut krytyky»: intervui [The worst is when critics don't write": interviews]. URL: litakcent.com › 2020/01/09 [in Ukrainian].
3. Liakh T. «Trojanda rytualnoho boliu: roman pro Vasylia Stefanyka» Stepana Protsiuka yak metafizychna model biohrafii myttsia митця ["Rose of Ritual Pain: A Novel about Vasyl Stefanyk" by Stepan Protsyuk as a

Metaphysical Model of the Artist's Biography].

Pytannia literaturoznavstva. № 90. 2014. S. 237–247 [in Ukrainian].

4. Marinesko V. Literaturna biohrafiiia yak zhanrova model: osoblyvosti evoliutsii, atrybutyvni ta modusni oznaky [Literary biography as a genre model: features of evolution, attributive and modal features]. Literaturoznavstvo: zb. nauk. prats. Vypusk 181. T.193. S. 59–63 [in Ukrainian] [in Ukrainian].

5. Pakharenko V., Malyhina L. Khudozhnii svit pysmennyka: osobystisnyi, tekstualnyi ta kulturnyi konteksty [The artistic world of the writer: personal, textual and cultural contexts]. Science and Education a New Dimension: Philology, I(3), Issue: 13, 2013. S.113–117 [in Ukrainian].

6. Reva L. Ukrainska literaturna biohrafika kintsia KhKh – KhKhI st. [Ukrainian literary biography of the end of the XX – XXI centuries]. Slovo i chas. 2009. № 11. S. 98–106 [in Ukrainian].

7. Skoryna L. Troianda i bil: istoriia zhyttia na hrani [Rose and pain: the story of life on the verge]. Slovo i chas. 2010 № 9. S. 107 – 113 [in Ukrainian].

8. Solovei O. Orgazm i vidchai: Vypadok Stepana Protsiuka (Prolegomeny do vyvchennia tvorchosty) [Orgasm and despair: The case of Stepan Protsyuk (Prolegoms to the study of creativity)]. Vinnytsia: Prostir Literaturny, 2017. 136 s. [in English].

9. Petrus O. V. Dekonstrukttsiia biohrafichnoho kanonu v romanakh Pitera Akroida [Deconstruction of the biographical canon in the novels of Peter Ackroyd] [Elektronnyi resurs]. URL : <http://www.lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/movoznavstvo/2008/80-67-28/pdf> [in Ukrainian].

10. Protsiuk S. Troianda rytualnoho boliu: roman pro Vasylia Stefanyka [The rose of ritual pain: a novel about Vasily Stefanik]. K. : VTs „Akademiia”, 2010. 184 s. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 10 жовтня 2020
Схвалено до друку: 27 листопада 2020